

VASÁRNAPI ISKOLA*).

A JÉZUS ÉLETE.

Solly H. H. után.

Bevezetés.

A biblia becse kezd lejárni! Ama néhány lelkesen kívül, kiknek kötelességök használni, nagyon kevesen foglalkoznak vele a literatusok közül. A nagy közönség naponta jobban el levén árasztva olcsó könyvekkel és folyóiratokkal, ezt mellözi, mivel legtöbb helye elavult és érthetetlen. A felekezeti iskolákban, elkezdve az elemi osztályokon, a vallás és biblia tanítására évenként kevesebb óra jut s azok is csak délután.

A modern berendezésü, főleg állami gondozás alatt levő iskolákban, a vallás és biblia tanítása teljesen mellözve is van azzal a megjegyzéssel, hogy az az egyház dolga. Mivel nézetünk szerint még eddigelé olyan tannódszert nem találtak fel, mely a vallás-erkölcsi nevelést bármiféle iskolában is nélkülözhetné s mivel oly vallásoktatási módszer sincs még kidolgozva, mely szerint az ifjak a bibliát mellözve, az universalis vallást megtanulhatnak, — a vallásos nevelésre csakugyan az egyes felekezetek vannak utalva. Hisszük, hogy mindenik felekezet szeret azzal hizelegni magának, hogy e téren kötelességét megtette, de mi ád okot mégis ezen jogos felkiáltásra, hogy a vallásosság lazul s a biblia értéke kezd lejárni! A feleletet könnyen megtalálhatjuk, ha iskoláinkat nézzük, hol a gyermekeket a szükre szabott néhány órán legtöbb esetben rossz tankönyvekből tanítják. Hogyan tanulja megismerni a biblia becset a gyermek oly tankönyvből, a melyben minden csak rendetlen és izléstelen kivonatolása annak, a mi a bibliában van. A szegény tanuló csak megtanulja, mert kénytelen vele, de már az iskola nem kötelezettek meg sem érintik sem a kézikönyvet, sem a bibliát. Elöttök a biblia gyönyörü zsoltárai, a magaszos profetiák s az új szövetség fölséges példázatai nagy mértékben holt betükké váltak. E körülmény megváltoztatandó s megváltoztatható pedig úgy, ha az iskolának jó tankönyvet, az iskolán kívül pedig oly bibliai olvasó könyveket adunk, melyeket az ifju, mint könnyü és szép olvasmányokat örömmel vesz fel és lelki élvezettel olvas végig.

De mivel tény az, hogy a csupán községi iskolai nevelést

*) E czim alatt a vallás- és erkölcstanításhoz kívánunk anyagot nyújtani angol minta szerint.

nyert ifju nem tudja még a meglevő könyvet is jól felhasználni a „Ker. Magvető“ hasábjain többször ismertetett és ajánlt „Vasárnapi iskolák“ felállítását és rendszeresítését kell kivinnünk.

Mi nagyon szerencséseeknek érezzük magunkat, ha az alább közlendő leczkékkel a vasárnapi iskolázás eszméje létesítéséhez s az eddigi unalmas vasárnapi tanítás javításához bármily csekély mértékben is járulhatunk s ha e leczkék az iskolában is használhatók lesznek.

Ugy gondoljuk, hogy a biblia becse megmutatására és annak megkedveltetésére Jézus életénél jobb és magasztosabb tárgyat nem választhattunk volna. Jézus volt a legnagyobb erkölcsi tanító és vallásunknak megalapítója, ő az erkölcsi tisztaságról és a vallásos fenségről tett bizonyosságot egész életével, azért életének egyszerű és érthető leírása a legállandóbb és legjobb befolyást kell hogy gyakoroljon a növendék szívére.

Szerzőt e leczkék megírásánál azon általunk is teljesen elfogadott elv vezette, hogy a Jézus életét a maga egyszerűségében és tisztaságában kell a tanuló eleibe adni. Következéleg abból mellőzve van minden nehéz kérdés, mely csodákat vagy más tanokat tárgyal. A nemzs célok, melyeket Jézus megvalósítani törekedett, a nagy nehézségek, melyeket ő legyőzött, a körülmények, melyek között működött, pályájának főbb körvonalai: mind oly történelmi tények, a melyek megérdemlik, hogy a vasárnapi vagy bármely más iskolában is tanítsák.

Az egyes leczkék előtt levő megjegyzések a tanító könynyebbségére vannak adva, de azokat tetszése szerint használhatja fel. Az azután következő résznek az a célja, hogy segítse a tanítót a kiválasztott bibliai helyek összekapcsolásában, hogy ez által az elbeszélést egy folytatólagos egészszé alkotassa és tanítványait meggyőzhesse arról, hogy ők egy valóságos ember valódi életét olvassák, — oly emberét, kinél a világnemesebb hőst és nagyobb profétát még nem látott. Erkölcsi tanulságokat már önként vonhat le minden tanító, de itt figyelembe kell venni, a mit egy jeles angol pap mondott t. i. hogy a gyermekek egyszerre csak is nagyon kevés eszmét foghatnak föl s ha sokat akarunk nekik megtanítani, végül semmit sem tanulnak meg. A tanító jól megfelelt feladatának, ha hat hónap alatt a vasárnapi órákon annyira tudta vinni tanítványait, hogy azok a Jézus életének főbb vonásaira hűn emlékeznek.

E leczkék úgy vannak készítve, hogy azokat még a kevesebb idővel rendelkező és a bibliában nem nagyon jártasok, sőt a tanítással ritkán foglalkozók is, sikeresen használhassák.

A tanításra a következő módszer ajánlható. Az alapigéft fel kell adni minden óra végén a gyermekeknek, hogy a hét folytán tanulják meg. A következő órán a tanító legelőször kérdezze meg, hogy ki tudja elmondani; továbbá tegyen egy ne-

hány kérdést a megelőző vasárnap tanult leczkéből. Azután a kitűzött leczkét olvastassa el egyszer vagy kétszer s beszélgesse meg az itt nyújtott jegyzetek segítségével. Intézzon hozzájuk kérdéseket minél gyakrabban arról, a mit az órán elolvastak vagy elmondottak, magyarázza meg és újból olvastassa el ugyanazt a dolgot, addig a míg ez olvasás, magyarázás és kérdezés elég élénk és tartós benyomást tesz a tanulókra. Legalább minden ötödik órát arra kellene fordítani, hogy ismételjék egészen a mit már eltanultak. Fődolog az, hogy a tanuló egyszer kezdjen érdeklődni a tárgy iránt, mert azután az ismétlés nem lesz többé unalmas. E tanulás csak játék lesz a fárasztó heti iskolázáshoz képest és a tanuló lelki élvezetet fog találni Isten igazságai hallgatásában és megismerésében.

ELSŐ LECZKE.

Jézus eltéved és megtaláltatik a templomban.

Elolvasandó Lukács 2,39—52. Alapige: 2,49.

Jegyzetek.

Luk. 2,41. „A husvét ünnepében“ helyett olvasd „a páska ünnepén“. Páska héber eredetű szó és „átkelést“, „átmenést“ jelent, (II. Mózes 12,13) melyet a zsidók az első szülöttök megmenekülésének emlékére Egyiptomban kezdettek megünnepelni. Nizan 14-én naplementtől 21-ig tart (márc. 26—ápril 2-ig).

Luk. 2,43. „Az ünnep napjai“ — a hét nap. (II. Mózes 12,15. III. Mózes 23,6 s köv.)

Luk. 2,43. olv. „és szülői nem tudták“.

Luk. 2,46. olv. „a tanítók között“. Meg volt engedve, hogy a tanulók is kérdezzenek.

Luk. 2,49. olv. Nem tudjátok-e, hogy nekem az atyám házában (templom) kell lennem? E javítást több hiteles író után tesszük ugyan, de nem egészen bizonyos. Külömben a hely értelme mindkét esetben majdnem ugyanaz.

Luk. 2,51. olv. „és velök lejövén, Názaretbe ment“. — „És az anyja mind e mondásokat elméjében tartá“.

Luk. 2,52. olv. „Jézus pedig gyarapodék bölcseségben és testben“.

A Jézus élete tanításánál a többek közt az a nehézség merül fel, hogy a négy evangéliumnak mely részeit vehetjük valódi történeteknek és melyeket többé vagy kevésbé tradícióknak; e nehézség különösen érezhető élete első szakát illetőleg.

A tanító először mondja el osztályának, hogy mi Jézus gyermekségéről egész bizonyossággal csak nagyon keveset tudunk. Ugyan ez az eset sok más nagy ember életére nézve is. Senkiről sem lehet tudni előre, hogy mily jelentékeny lesz, midőn felnő. Az embert kis korában kevésbé veszik figyelembe s valóban sok nagy ember gyermekségében nincs is semmi, a mi nagy figyelmet érdemelne. De másfelől az embereknek nagy hajlandóságok van arra, hogy a nagy emberek születéséről és korai tetteiről történeteket költsenek. Az ily történetek nem kritikus időben kétségtelenül össze fognak vegyülni élete valódi történetével. Bizonytalán ez az eset fordul elő a Jézus életénél is, de minthogy jelenleg nem czélunk kritikus kérdéseket vitatni, jobb lesz a Máté- és Lukácsnál levő korai történeteket egyszerűen kihagyni, kivéve azt a részt, a mely olvasásra van kiválasztva. Ennek a főrészei elég valószínűek, ezekre anyja jól visszaemlékezhetett, vagy a mint Lukács mondja, szívében tarthatta.

Menjünk el tehát gondolatunkban a kis galileai városba Názáretbe s keressük fel az ifju Jézust a szülői háznál (a tanító mutassa meg e helyek neveit a térképen). Atyja József foglalkozására nézve egy jó állásban levő ácsmester volt. Anyja Mária jó asszony kellett hogy legyen, mert minden nagy embernek jó anyja volt. Ennél többet nem mondhatunk egyikről sem. Sem ők, sem pedig fi- és nővérei nem sejtették, mi rejlik benne (Jézus egy számos tagból álló családhoz tartozott s tán a legidősebb volt) s mindnyájan elbámultak, midőn nyilvános működését megkezdette és a sokaság seregleni kezdett hozzá, mint nagy prófétához. Hogy ő „gyarapodék bölcsességben és testben, ez onnan volt, mert „az Isten kegyelme volt rajta“. Egy évben egyszer minden buzgó zsidó fel szokott volt menni Jérusalembe a páska ünnepre; s midőn Jézus tizenkettődik évét elérte, már neki is fel lehetett menni szülőivel. Minő érdekes jelenség egy buzgó vallásos-lelkületű gyermek életében! Ő most ama nevezetes helyet volt meglátogatandó, a mely nem csak hogy országának főhelye, a zsidó nemzetiség büszkesége és dicsősége volt, hanem egyszersmind az Isten ama városa, melyben az ő temploma állott. Itt füstölgött az egyedüli oltár, melyet az ő tiszteletére állítani lehetett; a fényes szertartásokat itt végezték a papok; az írástudók és tanítók itt magyarázták Izrael könyveit. Ez bizonytalán oly látogatás volt, melyre ő nagyon vágyódott s mely sokszor képezte imájának főtárgyát. — A kis fiu már halotta volt a tanítást faluja synagogájában (templom) s ifju elméje sokszor fontolgatta a szentírás szavait. De a nehézségek árja özönlötte el őt. — Egy dolgot felolvastak és aztán a rab-bik (fő tanító) hagyományai alapján egészen más felé magyarázták. Az egyszerű szabályokat a legmesterségesebben megváltoztatták, a legvilágosabb elbeszéléseket valamely rejtett

rendszer szerint úgy magyarázták, hogy azt nagyon kevesen érthették; s az oly férfiak vagy nők, kik valamivel többet akartak volna tanulni kötelességükről és Istenről, magokat finomul szőtt okoskodások és szörszálhasogató elvek tömkelegében találták, melyek a mily „nehéz és súlyos terhek voltak az elhordozásra“, épen olyan kevésbé tudták az „igazságért szomjazó“ lelkeket kielégíteni. Kétséget nem szenved, hogy Jézus is ezt tapasztalta; az ő ifju lelkét oly nehézségek gyötörték, melyeket Názáretben senki sem tudott megoldani. Mily áldott gondolat volt tehát, hogy ő Jéruzsalemba fog menni, hogy ő ott látni fogja a nagy tanítókat, és hogy azok felelni fognak kérdéseire és eloszlattják kételyeit.

Végül megérkezett az elutazás ideje. Képzeltük menynyire meg volt hatva Jézus, midőn belépett a szent városba, mely tömve volt az ország minden részéből oda sereglett emberekkel, midőn szemeit a fényes templomra vetette, melynek fehér márvány falairól és csillogó ezüst és arany díszítményeiről a nap fénylő sugarai verődtek vissza, midőn részt vett a legszentebb vallásos szertartásokban és látta az Urnak nyújtott kedves áldozatot. Képzeltük az elragadó lelkesülést, a nagy buzgóságot, tán megzavarodást és magánkívüliséget, melyet ez első „isteni tisztelet“ rá gyakorolt.

De vajjon nem támadt-e ott benne azaz érzés és gondolat, hogy ez a fényes szertartás és mindazon állapot legyilkolása az ő vallásos szükségéit nem elégítetik ki? — De igen, és ő tudni vágyott. A páska ünnep folytán senkinek sem volt ideje, hogy rá vigyázzon; a legjobb alkalom számára, hogy tudvágyát kielégítse akkor kínálkozott, midőn a sokaság kezdett eloszlani; lelkét azon egyetlen óhajtság fogta el, hogy e dolgokról felvilágosítást kapjon, ez ragadta el őt annyira, a mennyire kevés olyan kóru gyermek szokott elragadtatni; az az eszme, hogy az Isten igazságáról minél többet tanulhasson, szállotta meg lelkét és ez elfeledtette vele az otthont, el a szülők- és utazás emlékét, elüzdött minden félelmet, elnyomta még az igazi szerénység szemérmét is, mely őt visszatartóztathatta volna attól, hogy a tudós emberekhez kérdéseket intézzen. Ő a nagy gyülekezet közepébe nyomult, hallgatván és kérdezvén s kétség kívül bámulatra ragadván a tanítókat, de egyszersmind érdekelvén és elragadván mindazokat, a kik becsülni tudták egy ifjunak az igazság utáni komoly és félelmetlen vágyát és a kik egy tiszta lélek ártatlansága iránt vonzalmat éreztek.

Igy történt, hogy eltévesztette szülőit és azok nála nélkül indultak haza, gondolván, hogy ő a velök levő rokonok-vagy ismerősökkel van, vagy pedig tán valaki azt is mondhatta, hogy valami barátokkal elment. De midőn az éjszaka elközeledett, elég okuk volt aggódni és csodálkozni, mivel fiok azelőtt még egyszer se volt olyan hosszasan távol tőlük a nélkül, hogy tudatta volna őket hollétéről, az est-szürkület

alkalmával pedig mindig felkereste őket az apai és anyai áldásért. A rokonok és ismerősök semmit sem tudtak mondani róla, így tehát szomorúság és aggodalom között tértek vissza a nagy zajos város felé, a hol utoljára látták volt, mivel út közben hiába keresték. Semmit sem tudunk arról, hogy Jézus e közben mit tett, de abban bizonyos volt, hogy szülői tudni fogják, hol keressék; tudni fogják, hogy ő atyja házában leend. Ott végül meg is találták s anyja feddésére adott válasza azt mutatja, hogy e szomorúságot nem szándékos hanyagságból, hanem csakis egyszerű félreértésből okozta.

De ő más feleletet is adott szülőinek, még pedig tettel és szóval: „Lejövén velök, Názáretbe ment és engedelmes volt irántok“. Ugy látszik, hogy ő most engedelmes és jó fiu lett, valószínűleg tanulta atyja üzletét és jó munkás ember vált belőle, vagy legalább is csak olyan egyszerű életet folytatott, a melyből szomszédai semmi különöst nem sejtettek.

Az az önmegtartózkodás, a magasra törő érzelmeknek az a fékezése, melyet az egyszerű názáreti élet követelt, sokkal nagyobb volt, mint képzelnünk lehetne, de Jézus már is megtanulta volt, hogy kötelességét hiven kell teljesíteni mindig, midőn tudja, hogy az miben áll. És Isten, ki később bámulatos munkát akart végeztetni vele, úgy akart, hogy várjon mindaddig, míg testileg és lelkileg megerősödik. Így telt el mintegy 18 év, mielőtt a benső szózat őt nyilvános munkásságra hívta volna.

E leczkéből ily általános erkölcsi szabály vonható: nagy dolog, ha az embert ifjúságában valamely nemes lelkesülés tölti el, de sokkal nagyobb dolog a rendes kötelességek mellett hiven megmaradni és akkor lépni az Isten ügyének szolgálatába, midőn elértük az életerős férfikort.

Kérdések az első leczkéből.

1. Mi történt Jézussal 12 éves korában?
2. Miért örvendett oly nagyon, mikor Jéruzsalembe akarták vinni?
3. Hogy maradt el és mit tett midőn szülői megtalálták?
4. Mi a fő erkölcsi szabály, melyet e történetből tanulhatunk?

MÁSODIK LECZKE.

Jézus, mint a Keresztelő János tanítványa.

Elolvásandó Máté 3, 1—15, és Lukács 3, 1—20. Alapige 3, 1—2.

Jegyzetek.

Máté 3, 1. A „Judea pusztája“ Jéruzsalemtől délre és keletre feküdt, de nem volt valamely természetlen kopár hely. János gyakran járt a Jordán folyóhoz, hogy ott kereszteljen.

Máté 3, 3. olv. „a pusztán kiáltónak szózata“. Keleten a volt a szokás, hogy midőn a fejedelem tartományában utazott, alattvalói az utat megkészítették.

Máté 3,4. olv. „Jánosnak teveször ruhája vala és bőrvö a dereka körül, tápláléka sáska és vadméz“. A mi annyit tesz, hogy eledele legegyszerűbb, öltözete pedig legolcsóbb volt. A Mózes törvénye megengedte a sáska evést. Vadméz azt a mézet jelentheti, melyet a méhek a fák üregeibe gyűjtenek, vagy pedig a füge és olajfából kifolyt nedvet.

Máté 3,7. olv. „De midön farizeusok és sadduceusok jöttek az ő kereszteléséhez“. A más nemzetből zsidó vallásra térteket megkeresztelték, de a zsidók keresztelése nem volt szokásos a János idejéig.

Máté 3,7. A farizeusok és a sadduceusok voltak ez időben a két fő zsidó felekezet.

Olv. „Oh viperák fajzati“. Alattomos kétszinkedök. A zsidóknál a vipera a pusztító-ok jelképe volt.

— „Ki adta tudtotokra, hogy a közelgő harag elől meneküljetekek“!

Máté 3,9. v. olv. „Ne hitessétekek magatokat e gondolattal“. A hajdankori népek elődeik érdeme után várták üdvességöket.

Máté 3,10. v. olv. „Már a fejsze is a fák gyökerén van“.

Máté 3,11. v. olv. „Kinek sarui vitelére nem vagyok méltó“. A zsidók czizmát vagy czipőt nem viseltek. A saru egy talpból állott, mely a lábhoz volt kötve.

Máté 3,12. A zsidóknál a gabonát szérün nyomatták ki, mint Magyarországon. A polyvát és apró töredéket azért égettek meg, hogy a gabonával ne elegyedjék össze.

Máté 3,13., olv. „Akkor Jézus Galileából a Jordán mellé érkezék Jánoshoz“.

Máté 3,14., olv. „De János ellenzé“.

Luk. 3,12. A „publikánusok“ adószedök voltak. „Mester“ tanítót jelent.

Luk. 3,14., olv. „Senkit meg ne sértsetek, se hamisan ne vádoljatekek“.

A Lukács 3, 1. 2. versei helyes megérthetésére nézve, szükséges tudnunk, hogy ez időben a közép tenger körüli tartományok a római birodalomhoz tartoztak, melynek Tiberius Caesar vol a kormányzója. E tartományok közül legtöbb valamely római helytartó alatt állott, így Judea Pontius Pilatus alatt, azonban sok jelentéktelen vidéknek meg volt hagyva függetlensége saját fejedelmei alatt. Ily fejedelmek voltak Herodes, Filep és Lysanius. Nagy vallásos szabadság volt megengedve mindenütt, így a zsidóknak is a főpapjaikat meghagyták.

Végül megérkezett az idő, midön Jézus hivatva érezte magát, hogy a nagy vallásos mozgalomban részt vegyen, de először csak mint tanítvány és nem mint vezér lépett fel. Ekkor az egész nemzet nagyon nyugtalan helyzetben volt, igyekeztek lerázni a római igát s teljesen hitték, hogy Isten erre öket megsegíti és megalapítja saját uralmát, vagyis a „menyországot“ a földön. Ök politikai elnyomatás miatt panaszkod-

tak, de a szabadulás reménye egészen vallásos volt. Hitték, hogy nemzeti függetlenségüket, nemzeti bűneik miatt veszítették el, és hogy azt csak akkor nyerhetik vissza, midőn Isten nekik megbocsát és midőn teljesen megtanulnak neki engedelmeskedni. Különösen olyan vezért ohajtottak, ki az egész népet lázítná fel a római kormányzás ellen s kinek fegyverét Istenök győzelemmel áldaná meg. Ilyen levén lelki állapotuk, nagy sereggel gyűltek össze, hogy meghallgassák ama prófétát, a ki azt hirdette, hogy a szabadulás ideje közel van, a ki kiváló lelkesültséggel prédikálta a megtérés szükségességét, mint egyik feltételt arra nézve, hogy az Isten országának eljövetele a nép bűnei által tovább ne akadályoztassék, a ki egy társaságot kezdett alakítani azokból, kik megtértek és elhatározták, hogy készülni fognak a közelgő Isten országára. Körülbelül János lehetett az első, ki a keresztelés formáját bűnök megbocsátása és a szent társaságba való belépés jeléül alkalmazta; innen nevezték „keresztelő“ Jánosnak. Azonban minden olyat elkerült, a mi őt a várt vezér, a Messiás vagy Krisztus gyanánt tüntethette volna fel. Ő azt mondotta, hogy munkája csak előkészítés egy sokkal nagyobb munkára. Jézus indítatva érezte magát, hogy e társasághoz csatlakozzék. A János megragadó és erőteljes erkölcsi tanítása különösen vonzó volt rá nézve. János mindenik osztálynak nyíltan megmondotta, mi a bűnök. A farizeusok és sadduceusok mindig Abrahámtól való származásokra támaszkodtak, mintha az elég lett volna a nélkül, hogy magokat méltó utódjának is mutassák. A nép között általában nagyon csekély jótékonyság nyilvánult. Az adószedők mindig többet akartak felszedni, mint a mennyire joguk volt, hogy magoknak annál többet tarthassanak meg. A katonák gyakran durvák és kicsapongók voltak. Az ily vétkek ellen soha senki jobban ki nem kelt, mint János. Nem csoda, hogy Jézus oda ment és megkeresztelkedett, látván, hogy ez sokkal jobb előkészület volt a jövő országra, mint az irástudók és farizeusoknak minden tanítása. Azonban semmi alapos okunk nincsen azt képzelni, hogy akkor Jézusnak vagy pedig bárkimásnak is fogalma lehetett volna arról, hogy ő a várt Krisztus.

E leczkéből azt tanulhatjuk, hogy nekünk fel kell használni mindazon eszközöket, a melyeket Isten nyújt, hogy neki szolgáljunk és hogy az általa küldött prófétáktól és tanítóktól készséggel tanuljunk meg az ő igazságait.

Kérdések a második leczkéből.

1. Milyen volt a zsidók észjárása, midőn János tanítását megkezdette? Mutasd meg, hogy minő összefüggés volt a nép vallásos és politikai érzülete között.
2. Különösen mi vonzhatta Jézust Jánoshoz? Említs erre néhány esetet.
3. Magyarázd meg, hogy a Messiás és Krisztus szavakat akkor mily értelemben használták?

BOROS GYÖRGY.